

BUSINESS મિત્ર Plus

ઈરાન પર અમેરિકા-ઈઝરાયેલના આક્રમણથી અખાતમાં મોટા સંઘર્ષની ભીતિ

ઈરાનની રાજધાની તહેરાન અને સંખ્યાબંધ લશ્કરી મથકોએ કરેલા હવાઈક્રમણોને ઈરાનના સર્વોચ્ચ નેતા આયાતોલ્લાહ હોમેની સહીત ઘણા નેતાઓ માર્યા ગયા છે. લાંબા સમયથી અખાતમાં અમેરિકા વિમાનવાહક જહાજો, લડાકુ વિમાનોની જંગી જમાવટ હતી એ ખેતા યુદ્ધ તોળાવું રહ્યું છે અને હવે ચીનગારીમાંથી ભડકો થયો છે. ઈરાન પર અમેરિકા-ઈઝરાયેલ સંયુક્ત આક્રમક હવાઈક્રમણોમાં ટોચના નેતાઓ માર્યા ગયા પછી ઈરાને વળતા જવાબમાં ઈઝરાયેલ, દુબઈ, અબુધાબી, બહેરીન સહીત ઠેરઠેર હુમલા કર્યા છે. બે કે દુબઈ અને તેલ અરીવામાં મામુલી નુકસાન થયું છે. અમેરિકા હુમલા સામેના તીવ્ર પ્રત્યાઘાત રુપે પાકિસ્તાનમાં અમેરિકા અબેસી સામે દેખાવો થયા એમાં અંદાજે 9 લોકો માર્યા ગયા છે. ગીલગીટ બાલિસ્તાનમાં પણ દેખાવો તોફાનોનું થયાના સમાચારો છે. 2003માં અમેરિકાએ ઈરાક પર હુમલો કર્યો એના જેવી કદાચ એનાથી વધારે તંગદીલી હાલમાં ગલ્ફમાં દેખાય છે. 2003માં અમેરિકાએ ઈરાક પર હુમલો કર્યો ત્યારે કોંગ્રેસને પૂછવાની તસદી લીધી હતી. અંદાજે 40 દેશોને પણ ખાજ કરી હતી. ટ્રમ્પના સેક્સ રેજીમમાં કોંગ્રેસ કે સંયુક્ત રાષ્ટ્ર સંઘ પોતાનું વજૂદ ગુમાવી ચૂક્યા હોય એ સ્વયંસ્પષ્ટ છે. અખાતમાં યુદ્ધ વકરતા કુડ ઓઇલ, સોનાચાંદી, અને સ્વિસ ફ્રાન્ક જેવા સેફ હેવનમાં નવેસરથી તેજીના મંડાણ દેખાય છે. સોનું શુક્રવારે 2280 ડોલર, સ્થાનિક બજારમાં એમસીએક્સ સોનું 163000 હતું તે આજે સોમવારે 163000 થયું છે. ઈરાન અને એમસીએક્સ એપ્રિલ સોનું 167000 વટાવી શકે છે. ચાંદી તાજેતરમાં તૂટીને 64 ડોલર થઈ હતી તે શુક્રવારે 93.50 ડોલર અને લોકલ ઈન્ડિયા તાજેતરમાં ઘટીને 230000 થઈ હતી તે ઈજીને ગત સપ્તાહે 284000 થઈ હતી બંધ બજારે ૨.95-૩ લાખ જેવા ભાવ કવોટ થતા હતા.

સોનાચાંદીની તેજી વખતે ઈજીને 2980 થયા પછી ઘટીને 1800 ડોલર થઈ ગત સપ્તાહે 2300 ડોલર વટાવી મજબૂત બંધ આવ્યું છે. પેટિનમમાં સ્ટ્રેટેજિક મેટલ્સમાં જોરદાર તેજી છે. બેઝ મેટલ્સમાં કોપર ૩ 1480થી 1180 સુધીના હેલ્વી કંટેક્શન પછી હવે ફરી તેજીતરફી થયું છે. 1248

કુડ-સોનાચાંદી- સ્વિસ ફ્રાન્કમાં નવેસરની તેજી- શેરબજાર-રૂપિયો તૂટવાની શક્યતા

હાજર માલની ખેંચ છે. સહ્યા પર તેજીવાળાની પકકડ છે અલ્પ એક કિંમતી ધાતુઓ રોડિયમમાં આગવરતી તેજી છે. રોડિયમના ભાવ બે વરસ પહેલા 4000 ડોલર હતા તે હવે ઈજીને 13300 ડોલર થઈ ગયા છે. પેલેડિયમ પણ વધ્યું છે. નિકલ, ટેંગસ્ટન, ટીન વગેરે

સોનાચાંદીની તેજી વખતે ઈજીને 2980 થયા પછી ઘટીને 1800 ડોલર થઈ ગત સપ્તાહે 2300 ડોલર વટાવી મજબૂત બંધ આવ્યું છે. પેટિનમમાં સ્ટ્રેટેજિક મેટલ્સમાં જોરદાર તેજી છે. બેઝ મેટલ્સમાં કોપર ૩ 1480થી 1180 સુધીના હેલ્વી કંટેક્શન પછી હવે ફરી તેજીતરફી થયું છે. 1248

ઈરાન-ઈઝરાયેલ યુદ્ધ લાંબુ ચાલશે તો કુડ ઓઇલની કિંમત 100 ડોલરને વટાવી દેશે

ઈરાન અને અમેરિકાએ સંયુક્ત ઓપરેશન હાથ ધર્યું છે અને તેઓએ ઈરાન પર હુમલા શરૂ કરી દીધા છે. વળતા પ્રહારમાં ઈરાન દ્વારા પણ ઈઝરાયેલ પર હુમલા થયાના અહેવાલ છે. જોકે, આ સંભવિત હુમલાની અપેક્ષા રાખવામાં આવી હતી, જે શનિવારે કરવામાં આવ્યો હતો. જોકે, ઈરાન અને અમેરિકા વચ્ચે વાટાઘાટો તૂટી ગયો છે અને આ દેશો વચ્ચે યુદ્ધ શરૂ થઈ ગયું છે.

આ યુદ્ધ લાંબુ ચાલશે તો સૌથી વધુ કુડ ઓઇલની આયાત કરનારા દેશો માટે સમસ્યા સર્જી શકે છે. તેમના સપ્લાયને અસર પડશે અને તેના લીધે કુડ ઓઇલના ભાવોમાં ઉછાળો જોવા મળ્યો હતો. ઈરાન સાથેના ઈઝરાયેલ-અમેરિકા યુદ્ધની અસર ભારતમાં કુડ ઓઇલના સપ્લાય પર પડશે તેવી આશંકા વ્યક્ત કરવામાં આવી રહી છે. આ યુદ્ધ હોમીયુનના અખાત દ્વારા પુરવઠાને અસર કરશે. ભારતને આ માર્ગ દ્વારા ઘણો કુડ સપ્લાય મળે છે. વિશ્વેષકોનું કહેવું છે કે જો હોમીયુનની સામુદ્રયુની બંધ થઈ જાય તો દર મહિને ભારતના 50 ટકા કુડ પુરવઠા જોખમમાં આવી શકે છે.

કેવેરના લીડ રિસર્ચ એનાલિસ્ટ સુમિત રિટોલિયાએ જણાવ્યું હતું કે, જો હોમીયુનના અખાતમાં કોઈ વિઘ્ન આવે છે, તો તેની તાત્કાલિક અસર ભારત અને વૈશ્વિક કુડ ઓઇલ બજારો પર પડશે.

જ્યા માર્ગ દ્વારા ભારતને દરરોજ લગભગ 26 લાખ બેરલ કુડ સપ્લાય કરવામાં આવે છે. આ કુડ મુખ્યત્વે ઈરાક, સાઉદી અરબિયા, યુએઈ અને કુવૈતથી આવે છે.

નિષ્ણાંતોનું કહેવું છે કે જ્યારે

રશિયાથી તેલની આયાત ઘટાડી દીધી છે. તેણે ફરીથી મધ્ય પૂર્વના દેશો પાસેથી વધુ તેલ ખરીદવાનું શરૂ કર્યું છે. નિષ્ણાંતોનું કહેવું છે કે જો કુડ ઓઇલના પુરવઠામાં કોઈ સમસ્યા હોય તો ભારત ફરીથી રશિયા પાસેથી કુડ ઓઇલ ખરીદવાનું શરૂ કરી શકે છે.

અમેરિકાએ ગયા વર્ષે રશિયાના મુખ્ય ઓઇલ ઉત્પાદક રોઝનેફ્ટ અને લુકોઇલ પર પ્રતિબંધો લાદ્યા હતા. ભારત-અમેરિકા ટ્રેડ ડીલની જાહેરાત કરતા ટૂંક સમયમાં જ ભારત રશિયા પાસેથી તેલ ખરીદવાનું બંધ કરવા તૈયાર છે. ભારત અમેરિકા, નાઈજીરિયા, અંગોલા, લેટિન અમેરિકા જેવા દેશોમાંથી કુડની આયાત વધારી શકે છે અને રશિયા પાસેથી ફરીથી ઓઇલ ખરીદી શકે છે.

અને ઉલ્લેખનીય છે કે, અગાઉ 13 જુને પણ ઈરાન અને ઈઝરાયેલ વચ્ચે હુમલો થયો હતો અને આ યુદ્ધ એક અઠવાડિયામાં ચરમસીમાએ પહોંચી ગયું છે. અમેરિકા પણ આ યુદ્ધમાં દુક્રી પર તેવી શક્યતા છે. આ યુદ્ધની અસર ફક્ત બે દેશો સુધી મર્યાદિત રહી નહતી, પણ કુડ ઓઇલના ભાવ રોકેટ ગતિએ ઉછળ્યા હતા. કુડ ઓઇલના ભાવમાં 13 ટકાથી વધુનો ઉછાળો જોવાયો હતો. જેના લીધે

આવું છે કે અમેરિકાએ ઈરાન વિરૂદ્ધ મોટી સેન્ય કાર્યવાહી શરૂ કરી છે. છેલ્લા બે મહિનામાં ભારતે ઈરાન પર ઈઝરાયેલ અને યુએસના સંયુક્ત હુમલાથી જીયો પોલીટીકલ ટેન્શન વધશે

હોમીયુનના અખાત દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવતા કુડની ખરીદીમાં વધારો કર્યો છે. ફેબ્રુઆરીના અંત સુધીમાં તે 26 લાખ બેરલ પ્રતિ દિવસ સુધી પહોંચી ગયું હતું. ગયા વર્ષે તે 20 મિલિયન બેરલ હતું. આનું કારણ એ છે કે ભારતે વૈશ્વિક બજારોમાં ગભરાટ વ્યાપી ગયો હતો, તેવી જ સ્થિતિ આ સમયે પણ કુડ ઓઇલના ભાવમાં ઉછાળો આવી શકે છે, તે સૌથી મોટી ચિંતાનો વિષય છે અને તેમાં ભારતને સૌથી વધુ અસર કરી શકે.

ભારતની નવી જીડીપી શ્રેણી : કેટલાક પ્રશ્નો હજી ઉભા રહે છે

ભારતની નવી ગ્રોસ ડોમેસ્ટિક પ્રોડક્ટ (GDP) શ્રેણી, જેમાં વર્ષ ૨૦૨૨-૨૩ને આધાર વર્ષ (base year) માનવામાં આવ્યું છે, તેમાં પદ્ધતિસરના મોટા ફેરફારો કરવામાં આવ્યા છે - જેમાં ડબલ ડિફ્લેશનથી લઈને અસંગઠિત ક્ષેત્રના બહેતર કવરેજ અને બહુવિધ પ્રવૃત્તિઓ ધરાવતી કંપનીઓના વિભાજનનો સમાવેશ થાય છે. સરકારે આને વધુ સચોટતા તરફનું એક ડગલું ગણાવ્યું છે, પરંતુ ભારતના ભૂતપૂર્વ મુખ્ય આંકડાશાસ્ત્રી પ્રણય સેન કહે છે કે આ ફેરફારોનું ગૌણવતભૂવું નિરીક્ષણ જરૂરી છે.

નવી શ્રેણી હેઠળ કયા પદ્ધતિસરના ફેરફારો નિર્ણાયક છે અને શા માટે? ડબલ ડિફ્લેશનનો મુદ્દો મહત્વનો છે. આનો અર્થ એ છે કે તમે ઇનપુટ્સ અને આઉટપુટ્સના ભાવ ઘટાડવા માટે અલગ-અલગ ભાવ સૂચકાંકોનો ઉપયોગ કરી રહ્યા છો. અગાઉ, આપણે સિંગલ ડિફ્લેશનનો ઉપયોગ કરતા હતા, જેમાં સમગ્ર મૂલ્યવર્ધન (value added) નક્કી કરવા માટે માત્ર અંતિમ ઉત્પાદનની કિંમતનો

જ્યારે પણ GDP મેટ્રિક્સમાં સુધારો કરવામાં આવે છે, ત્યારે વિશ્વાસનો પ્રશ્ન ઊભો થાય છે. શું આ સુધારો વિશ્વસનીયતાને મજબૂત બનાવે છે કે તુલનાત્મકતાને જટિલ બનાવે છે?

ઉપયોગ થતો હતો. અહીં, તમે એવું નથી કરી રહ્યા. આ આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે સ્વીકૃત પદ્ધતિ છે. જોકે, આ એક સમસ્યા ઊભી કરે છે કારણ કે તમને માત્ર અંતિમ ઉત્પાદનની કિંમત જ દેખાશે. તમને આઉટપુટ માટે વપરાતા ડિફ્લેટર અને મૂલ્યવર્ધન માટે વપરાતા ડિફ્લેટર વચ્ચે તફાવત પણ બતાવશે. તેનો અર્થ શું છે તે સમજવું મુશ્કેલ છે. બીજો મોટો ફેરફાર બહુ-ઉત્પાદન કંપનીઓનું વિભાજન છે. અગાઉ, આપણે કંપનીઓને તેમના મુખ્ય ઉત્પાદન દ્વારા વર્ગીકૃત કરતા હતા. તેથી, જો કોઈ ઉત્પાદન કરતી કંપની સેવાઓ પણ આપતી હોય, તો તે સેવાઓનું તમામ મૂલ્ય પણ ઉત્પાદન (manufacturing) માં જ ગણવામાં આવતું હતું. બે આને યોગ્ય રીતે અલગ કરવામાં આવ્યા હોય, તો તે એક મોટો સુધારો છે. તે સ્પષ્ટ કરે છે કે વૃદ્ધિ ક્યાં થઈ રહી છે. પરંતુ તે આ અભિગમમાં, તમે ઉત્પાદનનું કુલ મૂલ્ય નથી લેતા; તમે ઉત્પાદનના દરેક તબક્કે ઉમેરાયેલું મૂલ્ય લો છો.

ભલે બહુ નાણાકીય દ્રષ્ટિએ વ્યક્ત કરવામાં આવ્યું હોય, પણ તમે અસરકારક રીતે એવા મૂલ્યોને ખેડી રહ્યા છો જે અલગ-અલગ ભાવ માપદંડોનો ઉપયોગ કરીને ગોઠવવામાં આવ્યા છે. તે રીતે ખોઈએ તો, તમે સફરજન અને સંતરણનો સરવાળો કરી રહ્યા છો. નવી શ્રેણી અસંગઠિત ક્ષેત્રનો અંદાજ કાઢવા માટે 'એચ્યુએલ સર્વે ઓફ અનઇનફોર્મેટેડ સેક્ટર એન્ટરપ્રાઇઝિસ' (ASUSE) અને 'પીરિયોડિક લેબર ફોર્સ સર્વે' (PLFS) જેવા સર્વેક્ષણ ડેટાનો ઉપયોગ કરે છે. શું આનાથી અસંગઠિત પ્રવૃત્તિ વધુ સારી રીતે પકડાય છે?

પેટ્રોલમાં ૨૦ ટકા ઈથેનોલ ભેળવવાથી વાહન ચાલકોનો ખર્ચ વધશે?

એપ્રિલથી, ભારતભરના દરેક પેટ્રોલ પંપ એક નવું પ્રમાણભૂત ઈંધણ વેચશે. કેન્સ સરકારે તમામ રાજ્યો અને કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં ઓઈલ માર્કેટિંગ કંપનીઓ માટે 20% સુધી ઈથેનોલ મિશ્રિત પેટ્રોલ અને લઘુત્તમ 95 રિસર્ચ ઓક્ટેન નંબર (RON) સાથે ઓક્ટેન નંબર (RON) સાથે પેટ્રોલ સપ્લાય કરવાનું ફરજિયાત બનાવ્યું છે. આ પગલું ભારતના લાંબા સમયથી ચાલી રહેલા ઈથેનોલ બ્લેન્ડિંગ પ્રોગ્રામમાં એક મહત્વપૂર્ણ સીમાચિહ્નરૂપ છે. બે કે ચોક્કસ પ્રદેશો અને મર્યાદિત સમઘણાના માટે અપવાદરૂપ કિસ્સાઓમાં છૂટછાટ આપવામાં આવી શકે છે, પરંતુ આ નીતિ અસરકારક રીતે E20 પેટ્રોલને દેશ માટે 'ડિફોલ્ટ' (સામાન્ય) ઈંધણ બનાવે છે. સરકારનો અંદાજ છે કે E20 ઈંધણ એટલે શું? શેડી, મકાઈ અને અન્ય અનાજમાંથી ઉત્પાદિત ઈથેનોલ એ દેશમાં જ ઉત્પાદિત થતું મુખ્યપ્રાચ્ય ઈંધણ છે. કૃષિ પેદાશો અને વધારાના ઉત્પાદન માટે સ્થિર કામ ઊભી કરીને, આ મિશ્રણ કાર્યક્રમ ગ્રામીણ

મોટાભાગના નવા વાહનો માટે આ ફેરફાર મોટી સમસ્યાઓ ઊભી કરે તેવી શક્યતા નથી. ઉદ્યોગના અધિકારીઓના જણાવ્યા અનુસાર, 2023 અને 2025 ની વચ્ચે ઉત્પાદિત મોટાભાગના વાહનો પહેલેથી જ E20 પર ચાલવા માટે સક્ષમ છે. જો કે, જૂના વાહનોમાં તેની થોડી અસર જોવા મળી શકે છે

E10 થી E20 ઈંધણ પર સ્થાનાંતરિત થવાથી ટેલવાર્ષ્ય કાર્બન ઉત્સર્જનમાં આશરે 30% ઘટાડો થઈ શકે છે. ભારતે જૂન 2022 માં નિર્ધારિત સમય કરતાં પાંચ મહિના વહેલા 10% ઈથેનોલ મિશ્રણનું લક્ષ્ય હાંસલ કર્યું હતું. આ પ્રગતિથી પ્રોત્સાહિત થઈને, સરકારે તેના 20% મિશ્રણના લક્ષ્યને 2030 થી ઘટાડીને 2025-26 ના ઈથેનોલ સપ્લાય વર્ષ સુધી લંબાવ્યું છે. આ નીતિ ત્રણ વ્યૂહાત્મક લક્ષ્યો દ્વારા સંચાલિત છે: કુડ ઓઇલનો આયાતમાં ઘટાડો, ઉત્સર્જનમાં ઘટાડો અને ખેડૂતોની આવકમાં વધારો. એક અર્થતંત્રને મજબૂત કરવા માટે પણ તેવાર કરવામાં આવ્યું છે. E20 પેટ્રોલમાં 20% ઈથેનોલ અને 80% પરંપરાગત પેટ્રોલ હોય છે. નવા આઈશ હેઠળની એક મુખ્ય જરૂરિયાત લઘુત્તમ 95 RON છે. RON એ ઓલિયનની અંદર 'નોકિંગ' (અકાળે દબન) સામે ઈંધણના પ્રતિકારને માપે છે. 'નોકિંગ' કામગીરી ઘટાડી શકે છે અને સમય જતાં ઓલિયનના ભાગોને નુકસાન પહોંચાડી શકે છે. ઉચ્ચ RON એટલે ઉચ્ચ દબાણ હેઠળ વધુ સ્થિરતા. અહીં ઈથેનોલ મદદરૂપ થાય છે. લગભગ 108

એટો વોય

એ કે ઈંધણની કાર્યક્ષમતામાં લગભગ 3-7% નો ઘટાડો થઈ શકે છે કારણ કે ઈથેનોલમાં પેટ્રોલ કરતા ઓછી ઊર્જા હોય છે. લાંબા ગાળે, રબર અથવા પ્લાસ્ટિકના અમુક ભાગો કે જે ઉચ્ચ ઈથેનોલ સાંદ્રતા માટે ડિઝાઇન કરવામાં આવ્યા નથી, તેમાં સામાન્ય ઘસારો જોવા મળી શકે છે. સરકારે આ ચિંતાઓને દૂર કરવાનો પ્રયાસ કર્યો છે.

ARAI, IOCL અને SIAM જેવી સંસ્થાઓ દ્વારા કરવામાં આવેલા તકનીકી મૂલ્યાંકનમાં સુસંગત વાહનો માટે કોઈ મોટા કામગીરીના જોખમો જણાયા નથી. વાસ્તવમાં, ઈથેનોલનું ઉચ્ચ ઓક્ટેન મૂલ્ય દબનમાં સુધારો કરી શકે છે. E20 માટે ડિઝાઇન કરાયેલા વાહનોમાં સ્પૂદ્ધ એક્સિલરેશન અને બહેતર પ્રદર્શન જોવા મળી શકે છે.